СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIV. Ч. 202. НЮ ЙОРК І ДЖЕРЗІ СИТІ, вівторок, 15-го жовтня 1946. No. 202. NEW YORK and JERSEY CITY, Tuesday, October 15, 1946. VOL. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ — П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 — THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA — FIVE CENTS ELSEWHERE

ВІДКРИВАЄ ПЛАНИ СОВЄТІВ НА ЗНИЩЕННЯ АМЕРИКИ

Луїс Ф. Буденз, колишній редактор комуністичного щоденника „Дейлі Воркер", виголосив по радіо промови в Питсбургу й Дітройті про наміри комуністів еупроти Злучених Держав. Буденз мовчав цілий рік після залишення свого становища в редакції і тепер оприлюднює свої 10-літні поміченя про діяльність комуністів. „Знищення Злучених Держав є ціллю Совєтської Росії „твердив Буденз. „Американські комуністи є такими пяти-колонщиками для Росії, якими були квіслінги для націстівської Німеччини... Я довідався, що Совєтська Росія має на цілі знищити Британію і Злучені Держави". Буденз каже, що комуністична акція в Злучених Державах стоїть під проводом бувшого голови совєтського Комінтерну, який перебуває в Кремлині, одначе його імені не знає пересічний американський комуніст. Та всетаки Комуністична Партія Америки сліпо слухає кожного наказу цього голови, хоч Комінтерн ніби розвязаний. Програма на знищення Америки, як казав Буденз, така, що наперед треба перевести війну нервів, а опісля коли вже Росія буде готова, розпочати третю світову війну. Цю політику одобрив Сталін останної весни, коли зробив Британію й Америку відповідальними за міжнародні непорозуміння.

СОВЄТСЬКІ АГІТАТОРИ ВИЇХАЛИ З АМЕРИКИ.

Пять совєтських агітаторів, які прибули з України на так званий Американсько-Словянський Конгрес через Канаду, а опісля розпочали обїздку по різних містах Злучених Держав, опустили літаком Америку в суботу 12 жовтня з наказу совєтської влади. Вони на жадання американської влади мали зареєструватися як агенти чужинної держави і щойно тоді могли їхати в агітаційну подорож, одначе цього не зробили. Між цими, що виїхали, подано такі імена: Зоя Гайдай, Лука Паламарчук, Андрій Малишко, Семен Стефаник і Іван Паторжинський. Нема ніякої згадки про Олександра Корнійчука, бувшого міністра закордонних справ Совєтської України.

ВОЛЕС РЕДАКТОРОМ.

Бувший секретар торгівлі, Генрі Волес, який покинув це становище ізза непорозумінь з президентом Труманом в справі закордонної політики, обійме редакцію незалежного тижневика „Ню Ріпоблик".

КРІЗА В НЕДОСТАЧІ МЯСА.

Після довгих нарад в Білому Домі в справі недостачі мяса появилися вістки, що цю справу вже рішуче наладнано і президент Труман виголосить про це промову по радіо в понеділок 14 жовтня в 10 годині ввечорі. Аргентинські торговці заповіли, що будуть доставляти аргентинське мяво до Злучених Держав. Має це бути мясо в бляшанках. Воно вже готове до висилки в аргентинських портах, як це зголосив аргентинський амбасадор Оскар Іванісевич.

Не зважаючи на недостачу мяса урядовці департаменту рільництва приготовили програму, як достарчити кожній шкільній дитині гарячі страви в цілому краю. Мають бути заведені по школах гарячі перекуски в обідній порі (лонч). Останній конгрес призначив на такі обіди $75,000,000.

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ НА МІЖНАРОДНІМ ҐРУНТІ.

Американська Федерація Праці, якої конвенція продовжується вже другий тиждень у Шікаґу, приготовила плани поширити свою діяльність на Европу, щоб там дати приклад, як функціоне демократична робітнича система. АФП хоче виключити зі своєї програми всяку співпрацю з різними робітничими організаціями, які стоять під впливом Совєтів. Резолюції в цій справі появляться на форум конвенції.

НАДІЮТЬСЯ УСТІЙНЕННЯ ЦІН В НОВІМ РОЦІ.

Бюро Адміністрації Цін передбачує, що підвищування цін на продукти скінчиться аж в 1947 році і тоді прийде до стабілізації. Можливе навіть, що ціни пічнуть падати. Директор Реконверзії Джан Р. Стілман твердить, що підвишки цін в останніх трьох місяцях була більша, ніж підвишка впродовж трьох літ.

ЛЕТУНСЬКИЙ МАЙДАН ДЛЯ РАКЕТОВИХ ЛІТАКІВ.

Повітряні сили армії оприлюднюють, що вибрали вже місце для розбудови летунського майдану для самочинних і ракетових літаків. На розбудову призначено 25—35 міліонів долярів. Майдан має бути приміщений в околиці Мюрок Драй Лейк, у Каліфорнії і має обняти 70 квартатових акрів землі.

За Вільну й Суверенну Українську Державу

Париж, 7. жовтня. — Представники Комітету Українців Канади вручили нині меморіял секретаріятові мирової конференції, канадійській і іншим делегаціям в справі незалежности Української Держави. Делегатами, які вручили меморіял, були о. Йосафат Жан, ЧСВВ, і п. Степан Шумейко. Канадійське радіо і преса подали про цей факт ширші звідомлення.

АМЕРИКА ЖАДАЄ РЕВІЗІЇ ДОГОВОРУ ПРО ДАРДАНЕЛІ.

Департамент стейту оприлюднив ноту, вислану до Совєтів в справі ревізії договору з Монтрі в справі проливу Дарданелі. Ноту вручив Совєтам американський амбасадор Волтер Бедел Смит. У ній рішуче відкинена пропозиція Совєтів, щоб над Дарданелями мали контролю так звані Чорноморські держави, як це пропонує Росія у своїй ноті до Туреччини з 24. вересня.

Бувший президент Герберт Гувер закинув американській мировій делегації недостачу відваги, коли делегація не стала в обороні Фінляндії, коли вирішувано в Парижі сплату воєнного відшкодування для Росії збоку Фінляндії. Гувер каже, що Фінляндія не всилі заплатити 300 біліонів дол. Коли Фінляндія не буде могла заплатити, то „вона щезне за залізною занавісою", каже Гувер. При цій нагоді Гувер пригадав, що клопоти Фінляндії почалися в 1939 році, коли то Росія пішла агресією на Фінляндію.

ВИКІНЧЕНО ПЛАНИ ДЛЯ ПОЛЕТУ ДОВКРУГИ СВІТА.

Стратегічна рада армії викінчила плани полету американських воєнних літаків Б-29 довкруги земного глобу і треба лише потвердження департаменту стейту, щоб летуни могли пуститися в дорогу.

Передбачують постійне приміщення Обєднаних Держав у Ню Йорку

Ґровер А. Ґвейлен, бувший директор світової вистави в Ню Йорку, повернувся з Парижа і оприлюднив погляд, що ґрунти й будинки цеї вистави стануть придатними для постійного приміщення Організації Обєднаних Держав і що є вигляди, що О. О. Д. прийме це приміщення зогляду на кошти. Крім цього спротив власників земель в повіті Вестчестер, у стейті Ню Йорку, проти планів примістити цю організацію тамже, викликали нехіть впливових людей до такої пропозиції. Ґвейлен каже, що будова нових будинків для приміщення О. О. Д. у Вестчестер коштувала б 200—400 міліонів долярів, а використання будинків світової вистави коштуватиме лише $60,000,000. Деякі з цих будинків вже пригожі на зібрання Асамблеї О. О. Д., яка зїздиться туди 23. жовтня б. р.

ПЕРЕД НОВОЮ ПОСТАНОВКОЮ СПРАВИ ВОЄННИХ БІЖЕНЦІВ.

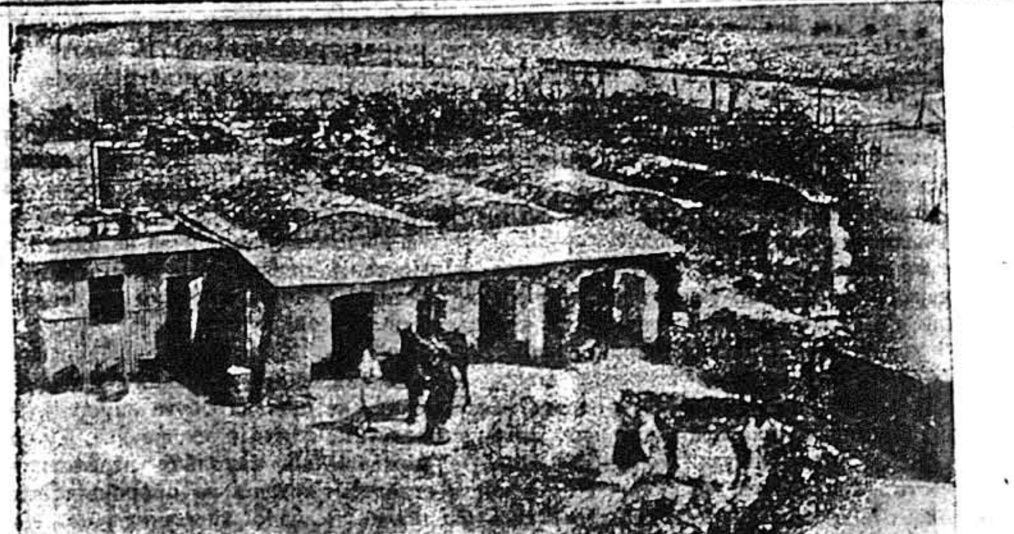
У звязку з сесією Головної Асамблеї О. Д., яка почнеться 23. жовтня, та швидкою ліквідацією УНРРА, відповідні комісії американського департаменту стейту та департаменту соціяльних справ в Обєднаних Державах підготовляють подрібний плян праці пропонованої нової Міжнародної Організації для Скитальців (ІРО). Головою комісії до справ скитальців при генеральному секретаріяті є сер Рафаел Сіленто, якого теж вважається кандидатом на генерального директора ІРО, побіч Р. Дж. А. Джексона, заступника генерального директора УНРРА. Нова організація для скитальців матиме під опікою приблизно один міліон скитальців тільки в Европі, не вчислюючи того, що в американську та британську окупаційні зони Німеччини надходять щораз нові втікачі зі Совєтів. Вважається, що головним завданням ІРО буде насамперед переселення скитальців на постійне в ці країни, які схотять їх прийняти, але додається, що вигляди на таке переселення досить „темні". Підчас нарад над цею справою в Головній Асамблеї сподіваються сильної опозиції з боку Совєтського Союзу, який домагається, щоби позбавити всякої допомоги тих біженців, які не хотять вертатися додому, як теж противиться американсько-британській пропозиції, щоби вкладки до буджету ІРО були обовязкові для кожної країни. 90% усіх скитальцівживуть в американській та британській окупаційних зонах Німеччини і Австрії і ними під керівництвом УНРРА піклувалася досі армія. Заразом УНРРА, яка досі начислювала біля 5,000 урядників в справах скитальців, переводить ношвидку редукцію свого штабу як теж самих таборів для скитальців, щоб могти передати новій організації тільки те, що найконечніше. Вважається, що Головна Асамблея викаже більше зрозуміння до долі, зглядно недолі скитальців, ніж це виявила Економічна і Соціяльна Рада.

УХВАЛЕНО НОВУ КОНСТИТУЦІЮ У ФРАНЦІЇ.

Після довгих дебат і полеміки, дня 13. жовтня французький народ загальним голосуванням прийняв більшістю 9,200,467 голосів проти 7,790,676 проект нової конституції, проти якої гостро виступала опозиція на чолі з бувшим премієром Франції, генералом де Ґолем. Аналіза голосування виказала, що більше чим 30% зареєстрованих до голосування здержались від нього. Голосування відбулося спокійно і тільки, як повідомляють, перед Оперою в Парижі відбулася демонстрація, під час якої кричали „Геть з Бідо і Торесом"

СТАЛІН КРИТИКУЄ ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ АМЕРИКИ.

Московське радіо подало, що закиди Сталіна про те, що деякі військові кола говорять про війну, щоби не допустити до зменшення військового буджету в їх країнах, відноситься до Америки. При цій нагоді московський радієвий коментатор ще зі свого боку критикував військову політику Злучених Держав, головно американський військовий буджет, вбачаючи в ньому виразні познаки підготовки до війни.

КАРТИНА З ПАЛЕСТИНИ, ПОВНОЇ НЕСПОКОЇВ.—Це жидівська „фортеца" в полудневій Палестині, побудована жидівськими населеннями для оборони перед арабами. Кажуть, що наразі араби, їхні сусіди, їх не чіпають, але проте готуються на всякий припадок. В тих сторонах проявляє теж свою терористичну діяльність жидівське підпілля.

МИРОВА КОНФЕРЕНЦІЯ В ПАРИЖІ КІНЧАЄ СВОЮ РОБОТУ

Після ухвалення мирового договору з Італією, в останніх днях пленарна сесія Мирової Конференції прийняла теж передискутовані проекти мирових договорів з Балканськими країнами. Останній договір з Фінляндією повинен бути ухвалений в понеділок 14 жовтня. Підчас голосування над поодинокими договорами виявилися ще раз великі розходження між західними демократіями та Совєтським Союзом і його сателітами. Спостерігачі твердять, що з ухвалених мирових договорів ніхто в основному не задоволений та що Мирова Конференція в Парижі не тільки що не вирівняла розбіжновтей, але їх ще поважно поглибила. Поодинокі делегації вже збираються виїжджати з Парижа до своїх країн, а деякі безпосередньо на сесію Головної Асамблеї Обєднаних Держав в Ню Йорку.

НЕ БУДЕ ВІЗ МІЖ АНГЛІЄЮ І ФРАНЦІЄЮ.

Великою новістю в міжнародніх відносинах вважається тількищо заключений договір між Великою Британією і Францією, на підставі якого туристично-подорожний рух між цими двома країнами не потребуватиме загально прийнятих пашпортових формальностей і між цими двома країнами можна буде подорожувати без окремих консулярних віз. Британський уряд планує заключити подібні договори теж з іншими західно-европейськими країнами, насамперед з Данією і Голандією.

ЗАСУДЖЕНІ НАЦІСТИЧНІ КЕРІВНИКИ ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ НА СМЕРТЬ.

Контрольна Рада Союзників в Берліні відкинула внесення про помилування засуджених Міжнародним Військовим Трибуналом в Нірнбергу головних націстських воєнних злочинців і їх повісять в Нірнберській тюрмі дня 16 жовтня. Деякі зі засуджених перебувають в товаристві священиків та приготовляються на смерть.

ВИБОРИ У ФРАНЦУЗЬКІЙ ЗОНІ НІМЕЧЧИНИ.

Подібно, як в американській та британській зонах Німеччини, теж у виборах у французькій зоні здобули найбільше голосів християнські демократи. Згідно з тимчасовим обчисленням, християнські демократи здобули там 120 мандатів, соціялні демократи 32, ліберальні демократи 28 і комуністи 10.

КІНЕЦЬ ПОВСТАННЯ В ІРАНІ.

З Тегерану офіціяльно повідомляють, що Насір Хан, Провідник південно-іранських повстанців, прийняв усі вимоги уряду і на цьому закінчилося три-тижневе повстання. Спостерігачі і кореспонденти висловлюють сумнів чи Насір Ханові пощастить перевести в життя всі вимоги уряду, з огляду на дальший спротив його племени.

КИТАЙСЬКІ НАЦІОНАЛІСТИ ЗДОБУЛИ КАЛҐАН.

З Нанкінґу офіціяльно повідомлено, що китайські урядові війська здобули місто Калґан, важливий комуністичний центр та залізнодорожний вузол в Північному Китаю. В дипломатичних колах вважають, що мирова місія висланника президента Трумана, ген. Маршала, не має жодних виглядів на успіх.

СОВЄТИ ПРОТИ МІЖНАРОДНОЇ АРМІЇ.

З документу внесеного совєтським делеґатом до Ради Безпеки, виходить, що Совєтський Союз буде противитися намаганням створити при О.О.Д. окрему міжнародну армію, завданням якої було б вдержувати мир в світі.

ПРОТИКОМУНІСТИЧНА АКЦІЯ В БЕЛЬГІЇ.

Пресові кореспонденції з Бельгії стверджують, що там робиться основну підготовку до акції проти комуністів, з метою виелімінувати їх цілком з публичного життя, насамперед з уряду. Перед в цій акції веде найсильніша в країні християнсько-соціяльна партія.

АМЕРИКАНСЬКА ГАРАНТІЯ ГРЕЦІЇ.

Американський амбасадор в Парижі Джеферсон заявив, що Злучені Держави „згідно з їх святим обовязком в Обєднаних Державах" допомагатимуть Греції проти всякої агресії.

СОВЄТИ ЗАПЕРЕЧУЮТЬ.

Московські „Известія" називають „делірією провінційної газети" вістки, що совєтський уряд держить в Москві в полоні японських вчених, які були успішно розвинули і випробували атомову бомбу.

САБОТАЖІ ПРОТИ АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ В ІТАЛІЇ.

Головна кватира 99-тої американської дивізії піхоти в Горіца, Італія, видала осторогу, що всякі спроби саботажу будеться карати смертю. Причиною цеї остороги були вже численні випадки саботажу, поповнені насамперед в телефонному полученні союзних окупаційних армій.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЩЕ НА ТЕМУ БОЛЬШЕВИКІВ І „ГОСТЕЙ З УКРАЇНИ"

„Культурну делегацію" з України вашингтонський уряд зарахував до „чужинецьких агентів". Сталося це навіть не в воєнному часі, коли таке можна б ще розуміти, але в мирному. Тому і поступок уряду треба розуміти так, що тут мається до діла з людьми, з якими треба поводитись так осторожно, як поводимось з людьми непевними, ворожими, чи шпигами. Отже „культурна делегація" з України зазнала з офіціяльного, урядового боку важкого, морального удару. Вона зазнала ще й удару збоку американського громадянства, яке зрозуміло поступок свого уряду так, що отсе мається до діла з людьми, що прибули з України виконувати таку роботу, що іде на шкоду Америки, а в користь Кремля-Москви. Образ „делегації з України" став в очах американців особливо чорний ще й тому, що члени цеї делегації є на службі владі, що є для України чужою і давить український нарід та не дає йому змоги стати свобідним і незалежним.

Тепер пригляньмось цій події з цілком іншого боку. Застановімся, що то нині було б, як би щось подібне сталось з якимись українськими делегатами, що прибули б з Европи до Злучених Держав, а не були комуністами. Що то за вереск були б у такому випадку підняли большевики не тільки у своїй пресі, але й через радіо, на вічах, зборах і т. п. Скільки нікчемних брехонь вони тоді не випустили б англійською мовою з ціллю дискредитувати цілий український самостійницький рух, цілу визвольну боротьбу враз з її національними провідниками і т. д. Скільки статтей вони не виписали б, щоб негайно таких людей арештувати і скільки питань вони не ставили б такій установі як Еф Бі Ай, чому ці люди ще на волі, а не поставлені під суд і покарані.

Що б не бути голословними, пригадаємо нашим читачам, що то діялось вчасі війни, коли то большевики, як тільки Гітлер зірвав приязнь зі Сталіном, проголосили себе відразу тисяч-процентовими американськими „патріотами" і надали собі право не тільки до патріотичного монополю, але й до проведення „чистки" з „непатріотичних" елементів. Скільки то тоді було нікчемного донощицтва, опертого виключно на брехні, і то зверненого проти українців, що були американськими горожанами. Скільки разів тоді не заповідано, що ось ще день, ще два, а вже тих, проти кого вони цькують, поарештують, а установи, де вони працюють, позамикають. Скільки то було упімнень, звернених вбік українських робітників, щоб вони відпекались тих людей, з ними не приставали, бо це вороги, це чужі агенти, що соромом покривають український нарід і американських українців.

Як знаємо, нікого американська влада за ворога й агента не взяла. Славою покрилось українське імя в Америці вчасі війни, чесно веде себе воно й нині. Сорому наносять йому тільки червоні агенти Кремлю, що підшиваються під імя України.

Одногодинна й цілорічна заплата

Як перші українські імігранти прибули до Америки, то застали тут плату від тижня. Опісля вона перемінилася на плату від дня, а в найновішому часі прийшло до плати від години. Отже, колиб так строго придержуватися умови, американський робітник працює від години, бо побирає платню не за тижні чи дні, а за кількість годин. Платня від години видається справді висока, але чи теперішній, ніби високо платний робітник, чується забезпечений? Відсутність цеї „забезпеки" є саме тим лихом, що вічно давить робітника. Хто працює при якійсь установі в бюрі, або хто має постійну службу при родині вдома, такому тяжко розуміти положення денного чи тепер уже одногодиного робітника. Коли робітникові приходиться шукати за роботою з дня на день, часто без ніякого успіху; коли серед такого шукання він не має чим прохарчувати себе й свою родину, а в додатку не знає, чи й коли найде роботу — які можуть бути почування такої людини?

Значить, що коли тепер серіозно дискутують над гарантією за цілорічну платню для робітника, то це не є якийсь політичний трик, але справжня конечність. Оцю справу обговорювано теж минулого тижня на конференції господарів і робітників у Бостоні. Правда, не прийшли до вирішення, як це зробити, але й не відкинули пропозиції. Сказали, що треба над нею дальше призадуматися.

Господарі поставили справу ясно: Як можна гарантувати робітникові цілорічну платню, коли ніхто не гарантує підприємцеві цілорічного збуту його продуктів? — Отже дискусія пішла в далекойдучому напрямі, хоч ні висліду ні точнішого її перебігу не оприлюднено у щоденній пресі. Та, те, що оприлюднено, вказує на великий поступ у напрямі забезпеки робітничої платні. Звідомляють, що говорено на конференції не про цілорічну забезпеку для кожного робітника, але про гарантію хоч 60 відсотків платні для означеної кількости робітників. Вже само поставлення такої засади насуває різні можливості. Можна зробити різницю між старшими й молодшими робітниками. Старших, тобто таких, що довше працюють у тому самому підприємстві, зробити постійними, а молодших приймати, як тимчасових подібно, як це роблять з клерками в бюрах. Виходило б, що вартніше для робітника є постійне заняття, ніж висока платня від години. Ця засада вказувала б, що для робітника дає більше гарантії давня система наймита в сільськім господарстві, ніж теперішня засада високих платень з години на годину.

Щоправда, тепер положення не є таке безвихідне на випадок безробіття, як було перед десяти роками, бо тепер маємо суспільне забезпечення — „сошел секюріті" — яке дає хоч на якийсь час підтримку на випадок безробіття. Йде тепер про те, щоб оце суспільне забезпечення розширити. На згаданій конференції в Бостоні говорили про те, як може забезпечити платню підприємець. Тепер підприємець платить якийсь відсоток при виплаті робітничої нагороди до фонду суспільного забезпечення, а другу частину платить робітник від побираної платні. Коли б ці доплати перемінити на гарантійний фонд, тоді можна б посунути вперед справу забезпечення цілорічної платні. Зрештою усі такі проєкти є предметом дискусії і їх треба наперед випробувати в практиці.

Про гарантію цілорічної праці й плати написано вже доволі книжок. Є між іншими праця Джека Черника „Гарантід Аннюал Вейджес", видрукована в Юниверсіті оф Минесота Прес. Є теж проєкт стабілізації платні, переданий в 1944 р. Краєвій Раді Воєнної Праці, випрацьований Алисою Лінорою Нілсон. Окремо появилися наукові праці Гарвадської Школи Бизнесової Адміністрації, а практично поставив справу Морей Латимер, був. предсідник Залізничої Пенсійної Ради. Це вказує, що гарантією платні вже займається уряд, займаються науковці і займаються такі підприємства, які мають постійний дохід і потребують постійних робітників, чи службовців. Тепер ще лише зробити дальший крок: придумати гарантію для робітників у підприємствах, які не мають постійного доходу.

Микола Чубатий.

Нірнберзький присуд та його американська інтерпретація

Нірнберзький процес над провідними націстами, що остали при житті, закінчився. Продовж десяти місяців трибунал зложений з відомих правників Америки, Англії, Франції та Советів переслухав кілька соток свідків, прочитав на доказ вини та оборони підсудних тисячі документів. Вина підсудних була доказана понад всякий сумнів, проте й нині не бракує розбіжних поглядів на сам процес та на його присуд. Правне узасаднення присуду, яким присуджено 11 підсудних на кару смерти, а решту на довші чи менші кари тюрми, дав американський прокуратор на цім процесі, член Найвищого Суду Злучених Держав Роберт Джексон. Безпощадну критику тогож присуду перевів теж американський правник та сенатор Роберт Тефт.

Нове міжнародне право.

Член Найвищого Суду Роберт Джексон узасаднював правосильність присуду загальною опінією світа, що вже давно осудила націстичних лідерів та дала нірнберзькому трибуналови змогу створити нове міжнародне право обовязуюче на майбутнє. Навпаки сенатор Тефт є тої думки, що провідників держав не можна індивідуально карати за їх вчинки як провідників держав, бо такого права досі не було, а ніяке право створене тепер не може відноситися до злочинів поповнених перед його встановленням.

Погляд сенатора Тефта занадто формалістичний та тримається старих правних засад, підчас коли суддя Р. Джексон приймає поступовий погляд, що злочини треба винищувати, навіть коли б вони не були досі зафіксовані ніяким формальним правом. Опінія світа, що вчинки націстів були злочином супроти людства вистарчає, щоби їх осудити та покарати.

В трибуналі в Нірнберзі не сиділи люди, що не мають правничого знання та вичуття правовости і безправности. Сидів там та повнив рівночасно функції предсідника найвищий суддя Англії, член найвищого суду Франції, бувший генеральний прокуратор Америки та вкінці місто-предсідник найвищого суду Советів. Вони були згідні в тому, що нірнберзьким присудом створилося нове міжнародне право, що зачало обовязувати від хвилі видання присуду на провідників націстичної конспірації за викликання напастливої війни, за винищування других народів та подібні злочини.

Відтепер на майбутнє кожен спричинник напастливої війни, кожен гнобитель других народів стає винним міжнародного злочину. Та якраз при такім усталенню провини немов постійно відзивався голос, до кого то право має відноситися; чи до всіх? Відомо ж, що це було б іграшкою над справедливістю, коли б нове право мало відноситися тільки до націстичних злочинців, натомісць примикало б очи на таких самих цинічних злочинців ненацістів, отже на головачів другої кривавої диктатури на світі, злочинців з кремлівського Політбюра. Цей сумнів став тим напрасніший, що саме між суддями, що видавали присуд на націстичних злочинців та творили нове право, сидів також суддя делегований тим самим злочинним Політбюром на Кремлі, представник Советів.

Коли нове міжнародне право вроджене в Нірнберзі стане справді обовязувати наступні покоління, то його творці стануть історичними особами, а представник Советів ген. Нікітченко став би немов сліпим знаряддям в руках справедливости Провидіння. Він помагав створити закон для покарання злочинців на Кремлі. Нірнберзький присуд видає закон й на тих, злочинців, що вислали ген. Нікітченка судити націстів, спільників комуністів в їх конспірації для викликання війни 1939.

Безперечно, що не так цей новий закон розуміють комуністи, як представники демократичних держав, інакше вони ніколи в Нірнберзі й не сиділи б. Одначе пояснення, яке дав американський суддя Роберт Джексон стають справдішною сензацією, яку в Москві напевно приймуть як новий визов Америки проти Советів.

Член Найвищого Суду Америки Р. Джексон пояснює нове право.

Суддя Роберт Джексон, повернувши до Америки скористав з першої нагоди, щоби вияснити погляд західних демократичних держав на нове право, створене в Нірнберзі. Зробив він це при нагоді торжества столітного існування університету в Бофало, де він проголосив свої погляди на новий міжнародний закон, що й на майбутнє вможливить судити таких самих кримінальників як ці в Нірнберзі.

Суддя Джексон сказав ясно та отверто, що новий міжнародний закон звернений не тільки проти націстів, він звернений проти всякої тиранії та проти всякої диктатури, отже й проти комуністів винних нарушення основних прав людини, а творців диктатури, що загрожує безпеці цілого світа.

„Коли ми, говорив суддя Джексон, стараємося віднайти джерела катастрофи в новочасному житті,... ми найдемо, що головним джерелом є війна, а другим є тиранія — гнет одиниць і меншости з боку уряду, що є при владі... Тиранія є часто першим степенем при плянуванні війни, як повчає приклад в Німеччині".

„На всякий випадок, війна та диктатура є так зі собою повязані, що я переконаний, що невеличкий поступ можна зробити в напрямі збереження тривкого мира без розвязки питання забезпеки елементарних прав меншин. Одначе таке гноблення не є ограничене на меншину. Скасування свободи слова, преси, свободи зібрань для меншини потягає за собою обмеження прав і для більшости..."

„Далекойдуче значіння нірнберзького процесу лежить в старанню показати та встановити панування права над беззаконністю й над катастрофічними силами як війна та переслідування..."

„Ми думаємо, що була вистарчаюча основа в дотеперішнім звичаєвім праві, щоби вважати це за кодифікацію... Ці засади права відносяться так добре до побідника як і побідженого як це було принято без спротиву в Нірнберзі".

Дальше бесідник згадав в який спосіб диктатура захоплює владу над громадянством. Спершу ставлять поза законом всі партії крім одної, своєї. Потім касують свободу слова. Заводять тайну поліцію та концентраційні табори.

„Одначе Німеччина, (говорив дальше суддя Джексон), не є одинокою державою, де правляча партія послугувалася тими способами. Спротив або незгоду з існуючими режімами нинішного дня зустріне та сама судьба в багато державах східної Европи, як це сталося в Німеччині перед капітуляцією..."

„Націсти приняли як „остаточне розвязання їх відносин до жидів та комуністів, масове винищення. Комуністи пішли тою самою скрайністю в ліквідуванню їх опозиції і ці практики абсолютно не є відокремлені. Вивезення є зглядно легкою карою за незгоду з ними. Масова депортація в дотепер невідомих розмірах перевалюється нині через цілу Европу"...

Ясне та мужеське поставлення справи нового правного порядку суддею Джексоном ледви чи могло подобатися большевикам, одначе воно було потрібне, щоби дати тисячам людей відповідь на сумнів: яка ж то справедливість, коли представник злочинної советської влади на рівні з представниками демократичних націй засідає у характері судді та судить такого самого злочинця як він?

У звязку з тим новим правом [illegible] відносинах таке саме положення як в кримінальних вчинках одиниць, коли їх доконало більше людей, а один з них тільки дістався в руки справедливости негайно. Другий дістанеться колись пізніше; все таки черга на нього прийти мусить. Чи це не іронія історії, що саме таке право на націстичну кліку та на Кремль компонував якраз Нікітченко, представник Советської Росії. Колиж прийде черга, щоб і тих союзників потягнути до відповідальности за їх безпримірні злочини супроти людства?

ОЛ. ЛУГОВИЙ — Права автора застерігається.

БУРЕВІЙ

Повість з часів Революції в Росії і Східній Україні в 3-х частинах.

(Другий том трильогії „ОГНЕМ І КРОВЮ").

ПЕРША ЧАСТИНА

62)

В полку Паволоцький не схотів вже ночувти. Хвилі прощання злишили сумний слід. Бажалося його скоріше затерти, адже все одно! Власними кіньми з сином виїхав до штабу дивізії. З гусарів взяв одного підхорунжого Склярука доставити в штаб дивізії персональні річи. В Смоляві застав такий же сум: готувалися передавати команду заповідженому новому начальству генерали Ромейко - Гурко і Чорний... Скористав з ночівлі у штабі тим, що дав посвідчити свою фотографію, зняту ще у Києві... Рвав з російською армією всі звязки; послужний список його не знати коли ще йому вишлють, та чи й вишлють, довідавшися про перехід його на українську службу? А фотографія посвідчена штабом дивізії на новій службі надто придасться! Читав на оборотній стороні світлини:

„Предявитель цієї світлини командуючий 17 гусарським Чернигівським полком, 16. дивізії, генерл - майор Володимир Миколаєвич Паволоцький, що своїми підписами і печатями посвідчуємо. Червня... дня, 1917 року. Начальник 16-тої кінної дивізії генерал - майор Ромейко-Гурко князь Друцький-Соколинський. Начальник штабу, генерального штабу генерал-майор М. Чорний. Село Смолява, постій штабу 16-тої кінної дивізії.

На самій світлині підписами обох генералів і печаткою посвідчено власноручну підпись Паволоцького.

Нарано всі три генерали з малим Паволоцьким поїхали на оглядини манастиря Козацьких Могил. Манастир бідний: деревляна церква Хмельницького на вході, велика мурована церква в глибині, та мурований двохповерховий дім, от і всі будівлі. Простір довкола обмурований високою стіною з бійницями. Коло церков ні деревця, ні якогось квітника. Черці відай лінувалися манастир прикрасити, чи може понищила прикраси війна. В манастирі жили їх лише двох, але й ті неміcцеві, відкомандировані на охорону манастиря недалекою Почаївською лаврою. З низькими поклонами зустрів генералів кремезного вигляду не старий чернець. Попрохав розписатися в книжці відвідувачів, кожний, самозрозуміло, дав пожертву на удержання манастиря. З церкви Хмельницького підземним ходом перейшли до двох поверхової церкви, властивих Козацьких Могил. Величезна урна наповнена людськими кістками посередині, здовж стін у замкнених шафах на полицях сотки черепів. Почуття ніяковости охопило відвідувачів. Оглядати людський кістяк до приємности не належить. Мимоволі голову опановує настирлива думка, що кожний, хто родився, засуджений на такий же уділ, виглядатиме колись так само, а може ще гірше! І його кости оглядатиме колись хтось байдужий. В обличчу смерти щасливіші ті, хто не родився, не зазнав усіх чвар і невигід життя. Бо люди — найстрашніша звірина на світі, на своє нещастя розумна звірина!... Люди навчилися плавати по під водою, літати в повітрі, передавати голос на тисячі миль віддалі, та не навчилися жити по людськи, повсякчасно життя собі подібних відбирають! А життя і так марне, корткотревале!...

Почорнілі від часу черепи зяяли очними ямами, шкірили зуби, у багатьох наполовину вибиті. Щокові кости розявлені. Десь у хвилю насильної смерти кричав не один і так з розявленими устами й дійшов! Довгі три віки не звели щок до купи!...

Щедрістю відвідувачів занадто втішений чернець розповідав бувальщину. Оповідання прикрашував, з оборонців народних перемальовував козаків на оборонців православної віри виключно від зазихань нечестивого латинства, ляшні і езуїтів. Приплив білого православного царя! Чернець не мав либонь навіть елементарного знання минувшини, але говорив не устаючи. Відвідувачі знали події від нього краще. Між кістками тут, в церкві, чи десь в поблизьких околицях лежали кістки не менше шістьох співробітників гетьмана Хмельницького, козацьких полковників. Десь саме тут, над Пляшівкою у козацькому таборі згинув митрополит коринтський Иосаф, підбадьоруючи нестійну чернь до останнього бою з воргом. Не вдалося йому на смерть перелякану людську отару опанувати, — згинув стратований женучою наосліп юрбою. Погинула в топких затоках Пляшівки вся черні. Аж незломна воля Богуна врятувала козацькі недобитки від повної заглади...

Помолилися, запалили чотири свічки за упокій душ у давнині за український нарід отут поляглих і вийшли з підземелля на світ Божий. Охочомовний чернець розповідав. Мовляв, від підземного ходу між церквами йде інший хід по під Пляшівку й Стир, а виходить у алтарі костелу в Берестечку, за шість верств. Будувати той хід мали обляжені поляками козаки. Генерали визвалися пройти підземеллям до Берестечка. Чернець замнявся! Переконував, що хід місцями обвалився, заллятий водою. Мабуть він існував лише у його уяві! Обляжені ворогом козаки не могли мати ні часу ні змоги підземний хід будувати. Колиж би й будували, то чому він провадив до алтаря католицького костела в центрі польських становищ? Цього пояснити оповідач не вмів...

Вертаючи оглядали останки валів табору Хмельницького між ріками. Ледві помітні горбки на пасовищах від тих валів зісталися. Поміж ними мирно паслися вівці й корови. Ніякій владі не прийшло до голови перевести між валами

(Продовження на 4. стор.)

Допоможіть вдержати і збільшити одинокий у світі український демократичний щоденник, що вже 54 років обєднує американських українців при ідейній праці та з вільної американської землі голосить правду про Україну.

Місяць жовтень є місяцем добровільної доплати до передплати „Свободи". Він дає Вам нагоду ділом оцінити працю „Свободи" і доплатою чи жертвою виявити розуміння ваги рідної преси.

ЩО ПИШУТЬ?

НАЦІСТІВСЬКА И БОЛЬШЕВИЦЬКА СИСТЕМА — ОДНА И ТАСАМА, ТІЛЬКИ НАЗВИ ІНШІ.

(Лист з Риміні в Італії з 27. липня 1946 до громадянина в Пенсилвенії).

...Тепер постараюся описати Вам життя під большевиками. Як уже з часописів знаете, большевики прийшли до нас 17. вересня 1939 р. Перше враження при стрічі з ними — це страх, хоч вони в початках нічого злого не робили. Скоро перейшла перша лінія, за нею прийшла цивільна влада, яка складалася з самих партійців. Ці змісця приступили до реорганізації системи на своє „копито". Потворили повіти з назвою „районів", якими керував районний виконавчий комітет, званий „райвиконком". В районі була міліція, створена з наших людей, а нею керувало НКВД (Народний Комісаріят Внутрішних Дел), дальше була Народня Освіта (бувший інспекторат) та „райпартком" (Районовий Партійний Комітет).

Вчасі цього періоду люди жили добре. Заробляли денно по 150 карбованців, або, по російськи, рублів так, що пили, їли, бавилися. Большевики нічого не забороняли, тільки приглядалися та досліджували, хто чим був, до яких організацій належав, чи був діяльним, свідомим українцем і т. п. Як уже зібрали всі дані про кожну особу в якійсь місцевості, відсилали це все до НКВД. Там рішалася доля кожного поодиноко.

Такий безжурний час тривав до 1940 року. В цьому часі можна було на селі дістати всі харчі. Корець пшениці коштував 150 карб., 1 кг. свинини із солониною коштував 7—12 карб., і т. д. Та це не тривало довго, бо вже на початку 1940 р. розпочалися перші висилки. Вивозили початково тільки всіх лісничих та бувших управителів фільварків, кажучи, що це „вороги народу", бо вони знущалися над бідними, використували їх і т. п. В деяких повітах вивозили управителів фільварків (власників уже 1939 р. вивезли), а їх землю роздавали бідним. Таксамо й худобу, яка була на фільварках, роздали бідним.

Це був перший етап большевицької пропаганди, а радше, леп, на який ловили людей. Тоді розпочалися тайні доноси на заможніших господарів, бо вони ніби то теж використували робітників, не добре їм платили, зле давали їсти, вимагали праці від рана до вечора. Одначе цією землею, що то большевики роздали, люди довго не тішилися. Почалася агітація творити „колгоспи". Агітували, щоб усі вступали в колгоспи, де має бути рівномірне приділення праці відповідно до звання (як от: рільники будуть працювати на ріллі, ковалі в кузнях, столярі в столярнях і т. д.). У колгоспи могли вступати дільки бідняки, або по большевицькому „батраки", а багатших не приймали, бо це були „куркулі", які, за большевицькою агітацією, теж були „ворогами народу". Аж тоді почали люди ставити опір проти вступлювання в колхози. І саме тут розпочалася трагедія нашого народу.

Люди побачили, що це обман, відчувалося брак гроша, бо заробити не було де, а до того людей брали з кіньми на підводи і платили по два карб. денно. На поле наложили контингент, тобто кожний господар мусів дати з одного гектара землі 6 кірців збіжжя та 16 кірців картопель. Крім цього господар мусів здавати солому, сіно, кури, гуси, качки, вівці або корови залежно від посілості господаря. До того треба було ще платити податок і так званий „культзбір", який був двічі або тричі більший від податку. За здачу контингенту уряд платив, але як? — За корець (100 кг.) збіжжя платив ось як: за пшеницю 8 крб., за жито 6 крб., за картоплю 2.50 крб. за кг. мяса 17 копійок. Так платив уряд. А щоб купити, треба було платити 150—250 крб. за 100 кг. пшениці, за жито 100—200 крб., за картоплю 25—35 крб., а за один кілограм мяса 6—8 крб. Отже з цих даних можете заключати, чи господар міг вийти на кінець. Від тоді почався занепад господарки, винищення всього дробу й худоби, бо кожний говорив, що „це й так не моє, отже хай пропадає".

Тоді большевики вжили підступу, говорячи, що цей занепад спричинили попи й багачі. За цим почалися найстрашніші сцени в нашім народі. Почали арештувати наших священиків, багатших господарів та свідомих, діяльних українців і вивозили їх на Сибір. Багато з них скривалися. Такий час арештування було важко переживати. Люди йшли спати з тривогою, що ось-ось приїде „чорний ворон" та скаже: „Вставай, собірайсь, за 15 минут то должен бить ґатов!" Хто не сподівався бути вивезеним, той зі страху брав лише те, що міг спакувати. А були люди, які спали вбрані та кожної хвилини готові на виїзд. Одначе в тому часі мало ще вивозили, як це показалося, скоро прийшли німці в 1941, що теж стали нашими „визволителями" на свій лад. Як прийшли німці, то ділялися страшні речі. Показалося, що большевики вчасі відходу помордували багато людей і поховали в гробах, але такі гроби відкрито. Крім цього багато людей помордували так, що не мали часу вже позакопувати. У самому Львові вимордували тисячі українців, які за большевиків сиділи у Бригідках та в „Лукішках" і де інакше. Такесаме було в Золочеві, Чорткові, Тернополі, Станиславові, Луцьку, в Рівному, де були маси помордованих, не згадуючи вже про менші злочини по районах.

Як відбуваються мордунства, подам Вам у скороченні, бо можна багато-багато писати — цілі томи. Отже: виколювали очи, вирізували язики, жінкам вагітним вирізували діти, які впихали в розпорені животи священикам. Священиків прибивали на хрест в церкві до стіни, а з помордованих дрібненьких дітей робили вінець для священиків. Жінкам обрізували груди, а жіночі й чоловічі природні части вирізували й робили плюгавства, про які стидаюся Вам писати. Ще й іншого багато робили такого, що я стидаюся згадувати.

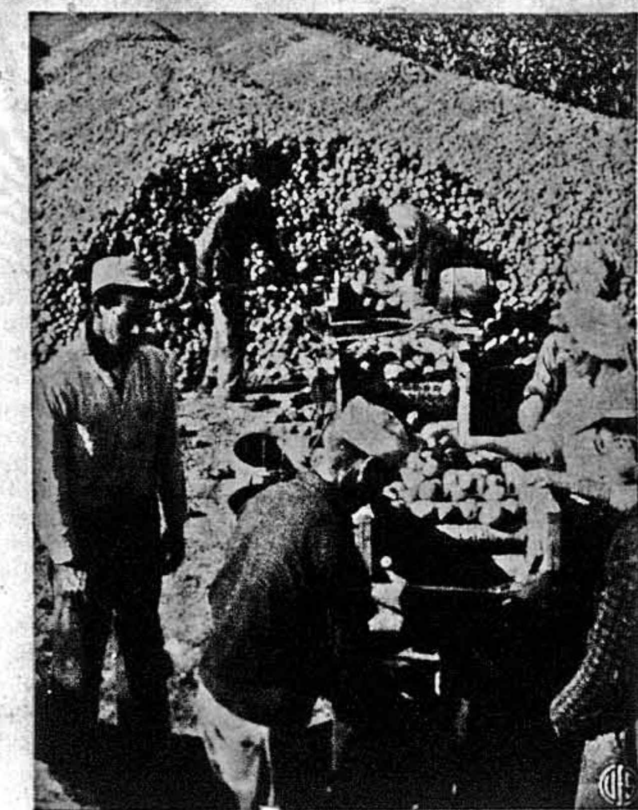
Так робили аж до приходу німців, але й німці кращі не були. Почали арештувати, та вивозити до концтаборів, накладати контингенти великі, а це спричинило партизантку. Одні й другі були цісами,, тільки назва державної системи була різна, але це саме виробляли з нашим народом одні й другі.

Я дав Вам образ лише в скороченні. А як хто з наших українців-комуністів хоче їхати до „раю" Сталіна, хай їде, та заживе радісно. Як вони хочуть їхати, то ми всі тут бажаємо їм щасливої подорожі, а нас хай не висилають, бо ми вже зазнали цього радісного життя.

Із мого села нікого не вивезли тому, що був головою жид Гельо, якого наші селяни вибрали на те, щоб забезпечити себе перед вивезенням. Жид мав у них право. Наш священик по приході большевиків помер за три місяці. Його жінка й син працювали у Львові, а молодший син пропав без вісти. П. Василя замордували большевики в бобрецькім лісі. Поза тим село спокійне.

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

На цілі Конгресового Комітету жертвували: Тов. Несення Помочі Українській Справі з Гемтремк, Міш., як постійну вкладку $10; М. Курій з Оборн, Н. Й., $4; Марія Колісник з Вунсакет, Р. Ай., $20, а це є $5 від себе, $5 від М. Липської, а $10 від Союзу Українок, відділ 29.

ЖУРЯТЬСЯ, ЩО ЗАРОДИЛА БУЛЬБА!—Ця картина знята на картопляних полях в Лонг Айленд. Фармери кажуть, що цього року є так багато бульби, як рідко в якому році. Насипано на полі цеї бульби так багато, що заки її буде можна розпродати, готова зігнити. Це й велика жура фармерів. УНРРА та чужинецькі уряди не хочуть брати бульби, кажучи, що транспорт задорогий.

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ

ЗЛУЧЕНОГО УКРАЇНСЬКОГО АМЕРИКАНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ.

Згідно з рішенням Ширшої Управи Злученого Українського Американського Допомотового Комітету з дня 14. вересня ц. р. Контрольна Комісія перевела провірку майна та діловодства ЗУАДКомітету дня 23. вересня, 1946.

Фінансовий звіт ЗУАДКомітету від початку оснування аж по день 30. серпня 1946 р. є такий:

ПРИХОДИ:

Сума приходів у 1944 р.		$ 5,371.72
Сума приходів у 1945 р.		94,642.55
Сума приходів у 1946 р.		84,308.14
Загальна сума приходів від 6/24/1944 до 9/1/1946		$184,322,41
Прислано на не-допомогові цили		40.00
		$184,362.41
Звернено жертводавцям		15.00
Загальна сума приходів на допомогу від 6/24/1944 до 9/1/1946		$184,347.41

РОЗХОДИ:

Грошева допомога Допомоговим Комітетам в Европі	$66,025.00	
Міжнародний Комітет Червоного Хреста, Женева	10,000.00	
Сироти	20,000.00	
Пакунки з поживою, одіжжю, книжки, газети і т. і.	10,339.58	
Вергавз за пакування і висилку одягів	4,729.98	
Організація КЕР	2,500.00	
Разом вислано на допомогу		$113,594.56
Членська вкладка Амерікен Кавнсіл	$ 425.00	
Офісові видатки (включно з платнею директора, помічних сил і з відділом пошукувань)	5,958.75	
Кошта подорожі та представництва	2,630.54	
Друк видань	772.38	
Канцелярійний інвентар, прибори, телефон, кейблі та поштова пересилка	1,934.90	
Збіркова кампанія	644.53	
Разом		12,366.10
Загальна сума розходів		$125,960.66
Загальна сума приходів від 6/24/1944 до 9/1/1946		$184,347.41
Загальна сума розходів " "		125,960.66
Остає в касі на чековім конті 9/1/1946		$ 58,386.75

Зо суми $58,386.75 зарезервовано суму $30,000 на спроваджения сиріт.

До загальної грошевої збірки в сумі $184,347.41 треба дорахувати ще зібрану нашим жіноцтвом одіж в числі 625 бейлів та 52 паки обуви, якої вартість переходить 500,000 долярів, так, що загальна вартість зібраної допомоги переходить суму 700,000 долярів.

Кошта адміністрації є далеко нижчі, як це дозволено властями і тому наш Допомоговий Комітет займає одно з перших місць на листі Президентської Воєнної Контрольної Допомогової Ради.

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет **є** сьогодні одинокою, державно визнаною допомоговою інституцією американських українців і тому **обовязком** нас усіх цю інституцію піддержати та дати їй **засоби** на виконання **вложених** на неї обовязків.

Внутрішне діловодство Комітету є в **порядку.** Започаткована допомогова праця в різних краях **вимагає** тепер не доривочних але постійних жертв цілого американського-українського загалу.

Це зробимо тоді, коли усі американські українці та усі наші організації стануть **членами** Допомогового Комітету та нестимуть постійні пожертви на поміч **українським** жертвам війни.

Це зробимо і тим, як усі організації вишлють своїх представників на **Перші Загальні Збори** Допомогового Комітету, які відбудуться дня 22 і 23 лютня, 1947, щоби покласти трівкі основи під нову нашу гуманітарну установу **Злучений Українсько-Американський Допомоговий Комітет.**

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ З.У.А.Д.КОМІТЕТУ:

о. Петро Білонь, о. Іларіон Врублевський, Василь Шабатура, Роман Слободян.

КАМПАНІЯ
— на —
ПРЕСОВИЙ ФОНД "СВОБОДИ"

Усі датки, надсилані на пресовий фонд „Свободи", потверджуємо з подякою проголошенням у цій рубриці.

Відділ:		Датки:	Відділ:		Датки:
361	George Andreyko	$25.00	204	Микола Окон	3.00
1	Чичила Іван	2.00	204	Ph. Sawchuk	2.00
4	Sylvester Pawchak	2.00	220	Daniel Kostyk	2.00
10	Nicholas Hanas	2.00	221	Jacob Tatarchuk	2.00
18	Peter Kowal	2.00	221	Roman I. Smook	5.00
20	Стефан Торопа	2.00	221	Mikolaj Rachvij	2.00
20	Володимир Докля	2.00	238	Петро Мороз	2.00
20	Іван Кульчицький	5.00	233	Daniel Bortnyk	2.00
25	Василь Авраменко	5.00	239	Alexander Ilnicki	3.00
45	Andrew Leshuk	2.00	239	Іван Вавриk	2.00
50	Michail Galianka	5.00	241	Даниїл Лукиник	2.00
57	Nicholas Zablocky	2.00	243	Wasyl Muskewicz	2.00
64	Tony Zelinsky	2.00	243	M. Semczyszyn	2.00
66	Willis Dyczko	5.00	247	Roman Apolinary	2.00
83	Филип Дубас	3.00	292	Никола Семеген	5.00
84	Юрко Ярошевич	5.00	316	Яцко Панчишин	2.00
104	Стефан Грабар	2.00	325	Michael Turko	2.00
106	Іван Черговий	5.00	336	Іван Сидорович	5.00
111	Юрій Лукиник	2.00	342	John Sawchak	2.00
122	Ілія Давидчук	3.00	361	Михайло Ратушний	5.00
130	о. П. Понятишин	5.00	361	Григорій і Катерина Яцишин	5.00
130	Стефан Турчин	2.00	361	Василь Баран	10.00
132	о. І. Теодорович	2.00	361	Павло Терешко	3.00
133	Walter Kit	5.00	361	Michael Sawitsky	2.00
138	Luka Sydorak	2.00	361	Julian Dragan	2.00
142	Dmytro Fortuna	2.00	364	Іван Бäзіль	2.00
143	Paul Landiak	5.00	365	Frank Bacharowsky	3.00
143	Андрій Никун	2.00	367	Stephen Patrick	2.00
147	Василь Гришко	3.00	371	Stephen Semanyk	2.00
148	Петро Біленький	2.00	381	Йосиф Вовк	5.00
156	Steve Tkach	2.00	385	Anthony Zubczycki	2.00
158	Карп Шиш	2.00	427	Михайло Пилипчук	3.00
158	Василь Косців	2.00	432	Павло Тимчук	5.00
160	Sylvester Koltun	2.00	432	Dunec Proktor	5.00
170	Григорій Павлюк	2.00	438	Stephen Terlecky	2.00
192	Іван Гула	5.00			
204	Осип Садницький	2.00			

Адміністрація „Свободи".

КАМПАНІЯ ЗА ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗЛИШНІХ ТОВЩІВ

Не зважаючи на це, що війна минула, уряд дальше звертає увагу населення на зберігання товщів та олію. Це потрібне на те, щоб дати цілому світові речі, що їх виробляють з товщів. Та хоч уряд настає на щадження товщів, то безпосердно самийкампанії не веде. До цього є окрема агенція, Амерікен Фет Салведж Коміті, з осідком у Ню Йорку, яка веде потрібну працю. Вилдер Брекенридж від імені згаданого Комітету для Зберігання Товщів вияснює цю справу в окремій статті, в якій зясовує розміри кампанії і конечність енергійної праці в тому напрямі.

Він твердить, що причиною поновлення кампанії є недостача товщів у цілому світі. Цій недостачі не можна зарадити в скорому часі, отже треба посилити кампанію за збірку товщів та олію в Злучених Державах. Як іде праця для цієї справи, виказує Бреденридж на порівнанні. Каже, що впродовж 9 місяців перед закінченням пайкування комітет призбирав 106,078,000 фунтів товщу, а впродовж 9 місяців після закінчення пайкування зібрав 105,192,000 фунтів, отже майже порівні. Це вказує, що люди розуміють потребу такої ощадності.

Нащо потрібні товщі? — У першу чергу на виріб мила. Те, що тепер нема подостатком мила в Америці, є наслідком недостачі товщів. Перед війною був теж брак товщів на виріб мила в Америці, але тоді можна було товщі й олії спровадити з заграниці. Тепер треба посилити працю для збирання товщів. Америка втримує пів світа харчами, а крім цього й іншими матеріялами, потрібними до життя. Вперш‍у чергу треба мила. Тому наші люди повинні щадити товщі на виріб мила. (ог.)

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

МекАДУ, ПА.

Ювілей обєднаних двох генерацій.

Дня 25. серпня в чудовому ліску на фармі п. К. Поступала в Квиккі, Па., Український Клюб в МекАду обходив 25-літний ювілей свого існування.

Точно 25 років тому бл. п. о. Теофіл Обушкевич, проф. Миколай Кучер та п. Дмитро Капітула піднялися важливого обовязку зорганізувати українську молодь в МекАду, Па., і таким чином заставити її до корисної громадської роботи. У висліді, при місцевій українській греко-кат. церкві створено „Український Клюб в МекАду, Па.", який оце святкував уже 25-літний ювілей свого існування та своєї роботи.

25 літ це багато в житті одної людини, але небагато в житті організації та суспільства. Проте, Український Клюб в МекАду за цей час може виказатися вже чималою роботою і успіхами. Його члени найбільш активні в усякій місцевій громадській роботі, зорганізовано парохіяльний драматичний кружок та створено парохіяльний хор, які в багатьох випадках були промотором і всілякої іншої громадської діяльности. Український Клюб в МекАду, Па., зі своїм хором та драматичним кружком відомі теж українському громадянству в околиці, де вони вже нераз виступали, оживлюючи цим теж життя інших громад.

На програму ювілейного торжества склалися хорові і спортові точки та ряд промов, що їх виголошено підчас бенкету. Ввесь час приграавала орхестра п. Богаша, а хором диригував проф. М. Мельник. Між приявними на ювілею були, м. і. один з найстарших громадян п. Дмитро Капітула, п. Даниїл Баволяк, адвокат Іван Сквір та Адам Баволяк, проф. Михайло Мельник та біля 250 інших гостей, теж з дальших місцевостей, як Филаделфія, Ню Йорк, Нортгемптон, Па., Шенандо, Па., Сентралія, Па., Шамокін, Па. і т.д. Ювілей Українського Клюбу в МекАду можна сміло назвати ювілеєм двох генерацій, обєднаних спільно громадською роботою на користь і на славу американських українців.

Учасник.

СЛИКВИЛ, ПА.

Складка на сироти.

Складка на спровадження сиріт з Европи принесла $43. Ці гроші відіслано до нашого ЗУАД Комітету в Філядельфії, а виказ жертводавців представляється так: Д. Кузьмишин $20, Григорій Дидів і Марія Пішко по $10, а по $1: Т. Шеліга, Г. Цицик, о. С. Вульчин.

ДІТРОЙТ, МІШ.

На наше представництво — У. К. Комітет.

Прибувши на Конгрес Американських Українців у Вашингтоні взяло нас кількох таксівку, щоб оглянути ближче нашу столицю. Оглядали ми не одну гарну памятку, аж вкінці завезено нас в ту дільницю, де є різні амбасади, британська, французька, чеська, турецька і т. д. Одна з наших пань питае візника, де є українське посольство. На те він відповідає, що колись було, а тепер нема. Тепер, каже він, є тільки російська амбасада, чи там амбасада СССР.

Якось усім нам дуже сумно стало, почувши таку відповідь. А щоб то сталось, як би так комуністи і тут господарили! Що тоді остало б з нашого українського доробку? Чи не винищили б його так, як нищать в Україні все це, що нагадує „український націоналізм"?

Нині боронить український нарід в Америці, а то й в світі, наш Український Конгресовий Комітет. Він веде тут на вільній землі Вашингтона роботу, яку повинно би вести українське посольство, якщо б воно було з волі українського народу. На це дреба нам усім памятати і так думаючи попирати працю У. К. Комітету не тільки морально, але й фінансово. Ми, в Дітройті, за це завжди памятаємо. От тепер знов зложили свої вкладки до У. К. Комітету: Тов. Згода, від. 20 У. Н. Союзу, $25, Український Демократичний Клюб $25, Тов. Івана Франка, від. 46 У. Н. Союзу $25. Разом переслано до У. К. К. $75.

При цій нагоді простую помилки з попереднього звіту. Має в ньому бутищ Тов. ім. М. Шашкевича, від. 94 У. Н. Союзу. і Союз Українок, відділ 31.

Теж проситься інші товариства виповнити свої постанови щодо допомоги У. К. Комітетові.

Йосиф Крупка.

Шукають своїх рідних

УВАГА: Пишучи до Укр. Допом. Комітету, просимо з початку листа подати, в якій групі і під яким числом є дана особа.

ГРУПА: ЛИСТИ ДО:

3736. Івасичин Максима від Івасичин Максима з с. Ріпеньці, Бучач.

3737. Чайківська Катерини від Мартинишин Ілька з села Кругів, Золочів.

3788. Поточейко Юлії від Волос Юлії з с. Кільківці, Перемишль.

3739 Прийма Григорія від Студенна Катерини з с. Дусанів, Перемишляни.

3741. Кульгавець Устини від Самчак Стефана з с. Бориславка, Добромиль.

3742. Гадуняк Анни від Цяп Анни.

3743. Мацук Максима від Мацук Данила.

3744. Буречко Івана і Михайла від Шляхтянчин Василя.

3745. Пушинський Стефана від Пушинський Юрка з села Вязова, Жовква.

3746. Іваника Михайла від Іваника Антона з с. Мігова, Добромиль.

3747. Мерза Параски від Мерза Мирослава з с. Вітлинь, Ярослав.

3748. Дяк Дмитра від Дяк Івана з с. Лейпа, Перемишль.

3749. Плаксій Володимира від Дуткевич Мирослава з Бучача.

3750. Флорецька Анни від Боечко Юрія з с. Мишень, Коломия.

3751. Савюк Дарії від Савюк Ксені з с. Острів, Галич.

3752. Раїк Луки від Раїк Івана з с. Корні, Рава Руська.

3753. Кохнич Василя від Кохнич Стефана з с. Токарні, Сянік.

3755. Мартинюк Анни від Мартинишин Катерини (Яриш) з с. Вишень, Броди.

По інформації писати до:

United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa., U. S. A.

В запитах просимо конечно подавати групу і число.

БУРЕВІЙ

(Докінчення зо стор. 2-гої)

розкопи. Боротьба підневільних з своїми гнобителями повинна як найскорше забуватися, повинно нищитися памяткі, щоб і споминів про минуле у невільника не зісталося. Така правда насильника-переможця!...

У Берестечку розпрощався Паволоцький з генералами назавжди. У вечері опинився з сином на стації Рудня Почаївська. Підхорунжий Склярук завагонував коні. І він їхав у відпустку до Лубен. А Паволоцький, раз плюнувши на Казанський воєнний округ з вісочини найвищої дзвіниці, їхав до Києва пропонувати свої послуги урядові України. Намовляв Ромейка й Чорного. Генерали віяк не наважилися з російською армією зривати. По кількох дня відїхали з дивізії й вони у місця нового призначення: — Східню Сибір і Туркестан.

За генералами слідом посунули у рівні командировки й довші відпустки старшини — кавказці й українці. В полках дивізії повіяло новим духом, взяла верх монархістична течія. Нове начальство розукраїнщенню радо помагало, тому не ставило перепон старшинам з полків розїздитися. Новий Верховний Головнокомандуючий, Корнілов, по Калушсько-Бучацькій катастрофі перевів дивізію у склад ударної групи військ генерала Кримова. Кінота рушила ешалоном на Петроград, встановляти диктатуру Корнілова. Полки 16-тої кінної трохи в дорозі забарилися. Поки вони дісталися до Могилева на Дніпрі — Корнілов і Кримов опинилися в Бихівській тюрмі, а ешалони дивізії перестрів новий Верховний, адютант Керенський! І замісць служби Україні, чи бодай походу на Петроград, гусарський й уланську бригада змушено свій целвний гріх супроти Тимчасового уряду відкупити: післано в Латвійські болота відбирати здобуту німецькими військами Ригу. Звідти, в осени, бригади переведено в Естонію, на побережжя Фінської затоки, охороняти залізну дорогу. Тут дочекалися вони нової влади, що нагнала Тимчасовий уряд і самого „главноверха" Керенського...

КІНЕЦЬ І-ШОЇ ЧАСТИНИ.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Питаючий з Ню Йорку. — Ні, це не друкарська помилка, це дійсно зложено $50 (а не $5, як Ви думаєте!) на допомогу „Свободі". Місцевости не проголошуємо, а тільки відділ У. Н. Союзу, якщо жертвуючий є членом цеї організації. Коли вже так дуже хочете знати, звідки жертводавці походять, то Вам скажемо: з міста Толідо, Огайо. Запевняємо Вас, що „Свобода" має між читачами багато таких, що були і є з нею з цілим серцем і цілою душею. Їх імена знайдете цілком певно в списі тих, що тепер складають датки знагоди пресової кампанії „Свободи". На Ваш запит щодо професіоналістів і бизнесменів відповімо, що їх немає навіть 5% між передплатниками „Свободи". Можна сміло сказати, що „звичайні робітники" становлять 95% наших читачів. Ще Вам скажемо, що і для нас є „адвертайзментом", коли читач-робітник складає більшу жертву, щоби вдержати „Свободу", бо це вказує, що „Свобода" здобула собі серце цього робітника, але „Свобода" високо цінить і жертву в сумі одного доляра, яку надіслав з шпиталя бідний, схорований і упавший на силах її довголітний читач. Така жертва була саме одною з перших.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Тов. Запорозька Січ, від. 117, повідомляє всіх своїх членкиць і членів, що три-квартальні збори відбудуться в суботу, 19. жовтня, під ч. 28 Іст 7. вул., в год. 7:30 ввечір. На цих зборах є важні справи до полагодження і буде звіт контролі. Кожний член і членкиця повинні взяти тікети на баль і вирівнати свої довги. Просимо прийти всіх членів. — За уряд: С. Маларський, предс.; Т. Ніньовський, секр.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 5, відбудуться в суботу, 19. жовтня, в годині 7:30 ввечір, в галі У. Д. Клюбу, 31-14 — 30 Еве. Просимо всіх своїх місцевих і позомісцевих членів і членкиць явитись на згадані збори, бо буде звіт контр. комісії за третій квартал. Просимо членів подбати про організацію і вписувати нових членів до У. Н. Союзу. — За уряд: М. Галан, предс.; Г. Василик, кас.; П. Барнич, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Бр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 259, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 20. жовтня, в годині 2. пополудні, в салі парохіяльній, 4950 С. Павліна вул. Просимо довгуючих членів вирівнати свої вкладки. — За уряд: В. Горнякевич, предс.; І. Побуцький, фін. секр.; А. Партика, кас.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Тов. ім. Івана Франка, від. 83, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 19. жовтня, в годині 7. ввечір, під ч. 847 Н. Френклин ул. Просимо членів прийти на ці збори і вибрати комітет до балю. — С. Чорнома, секр.

ПОШУКУЮТЬ

ІВАН ЯХИМЕЦЬ, із села Старяви, повіт Мостиська, шукає своєї родини Бульо Анну, видану за Борецьким і Уніят Анну, котрі мають жити в Ню Йорку. Хто би знав про них, або вони самі, хай напишуть на адресу:
PARASKA ANDREYCHAK,
229 8th St., Jersey City, N. J.

Пошукую **МИКОЛИ ПЕТІЦЯК**, сина Теодора, село Лутовиська, пов. Лісько. Має перебувати у Wilkes-Barre, Pa. Також **ПЕТРА КРІЛ**, сина Константина, село Липія, пов. Турка. Вашої рідни у Німеччині. Прошу писати до:
Mrs. MARY ORSZULAK,
129 South Ave., Poughkeepsie, N. Y.

ГАВРИЇЛ БУТОВСЬКИЙ шукає своїх краянів **ЗЕЛІНСЬКИХ**, що походять з Хмільна, повіт Радехів, перше був Броди. Вони мали жити в стейті Ню Йорк або Ню Джерзі. Писати: 202-4
H. BUTOWSKY,
706 W. 116 Pl., Chicago 28, Ill.

АННА ЗВАРИЧ
З БІРОК ВЕЛИКИХ,
пов. Тернопіль,

котра знаходиться через три роки на вигнанню в St. Veit in Pongau Land, Salzburg, Austria, в дуже лихім здоровлю по перенесеній операції — просить своїх односельчан й знайомих о матеріяльну піддержку в одежі й харчах. Добродії де її допомоги, будуть ласкаві звернутися впрост на її повище подану адресу, або до:
BARBARA OKON,
1 Arrandale Avenue
Great Neck, L. I., N. Y.

РОЗАЛІЯ ТАТИГА

з Данильча, пошукує свого брата
МИХАЙЛА ЮРКОВА
що колись мешкав у Рачестер, Н. Й. Маю лист для нього. Голоситись на адресу: 202,3
MICHAEL YURKIW,
30 Rosemary Dr., Rochester 5, N. Y.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 3. жовтня 1946 року помер у 63. році життя
ТЕОДОР АНДРУСИШИН,
довголітний член Тов. Українська Січ, від. 39 У. Н. Союзу в Сиракюз, Н. Й.

Покійний походив з села Котузів, пов. Підгайці, Західна Україна. Полишив у смутку жену Анну, трьох синів: Стефана, Антона і Павла, та одну дочку Анну, дві сестри Варвару і Марію і одну внучку. Покійний був прикладним громадянином, жертвував на всякі добродійні українські цілі.

При участи уряду Тов. і членів родини та односельчан, похорон відбувся 7. жовтня з дому жалоби, 918 Willis Ave., до укр. катол. церкви св. Івана Хрестителя в Сиракюс, Н. Й. — В. Й. П.!

В. Осухівський, секр.

ТАРЗАН, ч. 1465. Діяна у схову.

Зі смертю Зонда гіпнотична сила над львами скінчилася і вони змісця перемінилися на хижаків. Тарзан, після того, як викинув Діяну на балькон, мусів стрінутися з ними віч-на-віч.

Як лише передовий лев скочив, малпочоловік ухилився... і вхопив за хвіст льва саме тоді, коли він обернувся.

Вимахуючи львом швидко вколесо, пан джунглів тримав інших львів у пострaху.

Та один лев ступав крадьки в напрямі балькону, де саме причаїлася перестрашена Діяна.